

Uwagi do projektu ustawy UD408 – postulat objęcia milczącym załatwieniem sprawy wszystkich obywateli państw trzecich, w tym posiadaczy Niebieskiej Karty UE

10 sierpnia 2026 r.

[imię i nazwisko usunięte]

[adres usunięty]

[adres usunięty]

e-mail: [e-mail usunięty], tel. [telefon usunięty]

adres do doręczeń elektronicznych: [ADE usunięty]

Pan Maciej Duszczyk

Podsekretarz Stanu

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

ul. Stefana Batorego 5, 02-591 Warszawa

Dotyczy: uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach (wykaz prac legislacyjnych – nr UD408)

Szanowny Panie Ministrze,

przedkładam uwagi do projektu UD408 w części wprowadzającej milczące załatwienie sprawy po 60 dniach.

1. Kryterium obywatelstwa jest arbitralne i niekonstytucyjne. Projekt przyznaje gwarancję milczącego załatwienia wyłącznie obywatelom Australii, Japonii, Korei Południowej, Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii (wg uzasadnienia/OSR projektu – kraje wskazane jako aktualnie spełniające kryteria; sama lista ma być określona rozporządzeniem RM). Gwarancje proceduralne – terminowość rozpatrzenia sprawy – nie mogą zależeć od paszportu, lecz od rodzaju sprawy. Zróżnicowanie podmiotów podobnych (cudzoziemców legalnie pracujących i płacących podatki w Polsce) bez racjonalnego uzasadnienia narusza zasadę równego traktowania z art. 32 Konstytucji RP oraz ogólną unijną zasadę niedyskryminacji.

2. Projekt utrwala naruszenie prawa UE. Art. 11 ust. 1 dyrektywy (UE) 2021/1883 wymaga wydania decyzji w sprawie Niebieskiej Karty UE w terminie 90 dni. Tymczasem według tabeli załączonej do odpowiedzi MSWiA na interpelację nr 18089 (stan na 6 lipca 2026 r.) średni czas postępowań pobytowych pogorszył się względem 2023 r. w 15 z 16 województw: w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim wzrósł z 427 dni (2023) przez 637 (2025) do 658 dni, a w Mazowieckim ze 153 do 394 dni; poprawę odnotowało wyłącznie województwo dolnośląskie. Dodatkowo specustawa pomocowa zawiesza bieg terminów wobec obywateli Ukrainy do 4 marca 2027 r., co w praktyce oznacza brak jakiegokolwiek terminu. Utrzymanie tego stanu przy jednoczesnym przyznaniu 60-dniowej gwarancji pięciu wybranym narodowościom pozbawia dyrektywę jej effet utile. Naruszenie to zostało już zgłoszone Komisji Europejskiej (potwierdzenie SG-THEMIS z 10.08.2026 r.).

3. Paradoks projektu: obywatel USA uzyska pozytywną decyzję po 60 dniach milczenia organu, a obywatel Ukrainy – przedstawiciel największej grupy cudzoziemskich podatników, która realnie podtrzymuje polski rynek pracy – czeka do 2 lat bez żadnego terminu. Wynik obecnego systemu jest w pełni przewidywalny – pracujący cudzoziemcy, zarówno posiadacze Niebieskich Kart, jak i zwykłych zezwoleń na pobyt i pracę, tkwią w tej kolejce już dziś.

4. Projekt nie działa w próżni – wpisuje się w sekwencję rozwiązań z lat 2025–2026 różnicujących właśnie pracujących podatników z państw trzecich. Ustawa z 24.04.2025 r. (Dz.U. 2025 poz. 619), transponująca dyrektywę (UE) 2021/1883 z 18,5-miesięcznym opóźnieniem, w przepisie przejściowym art. 20 ust. 4 zatrzymała wszystkich dotychczasowych posiadaczy Niebieskiej Karty UE w uchylonym reżimie art. 135 ustawy o cudzoziemcach – pełnej zmiany zezwolenia przy każdej zmianie pracodawcy lub stanowiska – choć art. 15 dyrektywy dopuszcza po 12 miesiącach zatrudnienia co najwyżej notyfikację. Ustawa z 20.03.2025 r. (Dz.U. 2025 poz. 621, art. 2 i art. 32 ust. 1) spawa prawo do pracy z jednym pracodawcą, stanowiskiem i rodzajem umowy, czyniąc nawet awans bez uprzednich formalności nielegalnym powierzeniem pracy z

grzywną dla pracodawcy 3 000–50 000 zł (art. 84 ust. 1 i 13), a dla cudzoziemca z ryzykiem grzywny co najmniej 1 000 zł (art. 84 ust. 2 w zw. z art. 2 pkt 3 lit. c). Ustawa z 12.09.2025 r. (Dz.U. 2025 poz. 1301) od 1.02.2026 r. odbiera świadczenie wychowawcze pracującemu rodzicowi-cudzoziemcowi już po jednym miesiącu przerwy w zatrudnieniu – z testu zwalnia jedynie dzieci posiadające obywatelstwo polskie lub orzeczenie o niepełnosprawności. Ustawa z 23.01.2026 r. (Dz.U. 2026 poz. 203) od 5.03.2026 r. odbiera posiadaczom zwykłych zezwoleń na pobyt i pracę prawo do jednoosobowej działalności gospodarczej. Równocześnie art. 100d specustawy (mechanizm stosowany od 15.04.2022 r., obecnie do 4.03.2027 r.; art. 100c uchylony z dniem 5.03.2026 r.) wyłącza ponaglenie i skargę na bezczynność. W takim otoczeniu prawnym zastrzeżenie gwarancji proceduralnych dla pięciu wybranych narodowości nie koryguje nierównego traktowania – ustawowo je pieczętuje.

5. Cyfryzacja nie zastąpiła kadr – co potwierdzają dokumenty samego rządu. Od 27 kwietnia 2026 r. wnioski składa się wyłącznie elektronicznie przez MOS 2.0, lecz decyzje nadal nie zapadają: OSR ustawy wprowadzającej obowiązkowy MOS (druk sejmowy nr 1630) zawiera dziesięcioletnią tabelę skutków finansowych złożoną z samych myślników oraz klauzulę, że koszty „nie będą stanowić podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki”, a pisemne wnioski wojewodów o etaty odrzucono („Uwaga nie została uwzględniona”; kadry „leżą poza zakresem przedmiotowego projektu ustawy”). Ostatnie dedykowane etaty dla całego kraju pochodzą z lat 2020–2021 (200+180); NIK w kontroli P/23/069 oceniła działania państwa jako „nieproporcjonalne do potrzeb i nieskuteczne” (nowym urzędnikom oferowano 53–64% średniej krajowej, 41% naborów kończyło się bez zatrudnienia kogokolwiek, najdłuższa sprawa trwała 2700 dni), a NSA orzekł (II OSK 2940/24, II OSK 1087/25), że organy „powinny były dostosować swoje zasoby organizacyjne i kadrowe”, dalsze zaś zawieszanie terminów „mogło nastąpić z naruszeniem zasady proporcjonalności”. Milczące załatwienie sprawy dla wszystkich musi więc iść w parze z realnym finansowaniem wydziałów spraw cudzoziemców.

6. To nie jest kryzys ostatnich miesięcy. Już kontrola NIK z 2019 r. („Państwo niegotowe na cudzoziemców”, lata 2014–2018) wykazała wzrost średniego czasu legalizacji pobytu czasowego z 64 dni (2014) do 206 dni (2018) i przypadki ponad 3-letnie, wskazując te same przyczyny — braki kadrowe i niedofinansowanie; RPO interweniuje w tej sprawie od 2018 r. Zdiagnozowany dekadę temu problem nie został naprawiony, lecz pogłębiony: 341 dni średnio (X.2025, odpowiedź na interpelację nr 12584), 658 dni na Śląsku (6.07.2026).

7. Zapaść zdiagnozowana dekadę temu dotyczyła wszystkich cudzoziemców — ale ciężary dokładane od 2022 r. spadają na jedną, tę samą grupę narodową: zawieszenie biegu terminów w sprawach pobytowych obywateli Ukrainy (art. 100d specustawy, do 4.03.2027 r.), wykluczenie ich z projektowanej w UD408 milczącej zgody, najdłuższy ustawowy zegar zastrzeżony dla ich jedynej ścieżki wyjścia (180 dni dla karty CUKR – art. 42l specustawy – wobec 60 dni trybu ogólnego z art. 112a), świadczenie wychowawcze warunkowane testem aktywności z wyłączeniem jedynie dzieci posiadających obywatelstwo polskie lub orzeczenie o niepełnosprawności (Dz.U. 2025 poz. 1301), retrospektywna weryfikacja fotograficzna przez Straż Graniczną i zasilanie danymi o przekroczeniach granicy wobec osób, które posiadały status UKR, oraz prezydencki projekt karny wymierzony w symbole ich tożsamości narodowej (w komisji sejmowej od 17.07.2026 r.). Taka koncentracja obciążeń według obywatelstwa nie jest przypadkiem — jest wzorem, który wymaga oceny w kategoriach dyskryminacji ze względu na narodowość.

Wobec powyższego postuluję:

- 1) objęcie instytucją milczącego załatwienia sprawy (60 dni) wszystkich obywateli państw trzecich, w tym obywateli Ukrainy i posiadaczy Niebieskiej Karty UE;
- 2) uchylenie zawieszenia biegu terminów w postępowaniach legalizacyjnych wynikającego ze specustawy pomocowej;
- 3) zapewnienie realnego przestrzegania 90-dniowego terminu z dyrektywy 2021/1883;
- 4) uchylenie art. 20 ust. 4 ustawy z 24.04.2025 r. (Dz.U. 2025 poz. 619), tak aby notyfikacyjny tryb zmiany pracodawcy (art. 134 ust. 2 ustawy o cudzoziemcach) objął również dotychczasowych posiadaczy Niebieskiej Karty UE;
- 5) zabezpieczenie – równoległe z projektem – dedykowanych etatów i środków dla wydziałów spraw cudzoziemców urzędów wojewódzkich, w miejsce klauzuli o niefinansowaniu znanej z OSR druku nr 1630.

Polska aspiruje do roli lidera regionu i zabiega o światowe talenty. Państwo o takich ambicjach nie może wydawać karty pobytu przez dwa lata, gdy Niemcy robią to w kilka tygodni, ani komunikować inwestorom i specjalistom, że gwarancje proceduralne zależą od koloru paszportu. Rozszerzenie projektu na wszystkich uczciwie pracujących cudzoziemców nie jest ustępstwem – jest inwestycją w wiarygodność Rzeczypospolitej, jej rynek pracy i bazę podatkową. Proszę o uwzględnienie niniejszych uwag w toku prac legislacyjnych oraz o informację o sposobie ich rozpatrzenia.

Uprzejmie proszę o odniesienie się do niniejszych uwag w raporcie z konsultacji publicznych, zgodnie z § 51 uchwały nr 190 Rady Ministrów z 29 października 2013 r. — Regulamin pracy Rady Ministrów.

Z wyrazami szacunku

[imię i nazwisko usunięte]

[e-mail usunięty], tel. [telefon usunięty]